

ارزیابی زیست محیطی سدها

هدی شهیدیان^۱، خسرو حسینی^۲، محمد علی افراز^۳

۱- دانشجوی کارشناسی مهندسی عمران، دانشگاه سمنان

۲- استادیار و عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه سمنان

۳- دانشجوی کارشناسی مهندسی عمران، دانشگاه سمنان

Hoda_shsh@yahoo.com

خلاصه

بحران کم آبی در آینده نه چندان دور از مواردیست که ذهن جهانیان را به خود مشغول کرده و این امر درکنار مسئله تولید انرژی موجب پیدایش علم مهندسی سد شده است ولی ارزشهای بدست آمده در نتیجه احداث سد بایستی دربرابر اثرات منفی آن موازنه گردند. سدها درمراحل مختلف احداث، بهره برداری و پایان عمر مفید خود تأثیرات عمیقی بر محیط زیست برجای خواهند گذاشت. واقعیت امر اینست که در بیشتر سدهای احداث شده در کشورمان، بررسی اثرات زیست محیطی بطورکامل درنظر گرفته نشده است. در این مقاله سعی شده اثرات مثبت و منفی زیست محیطی سدها و مشکلات ارزیابی آنها به طور کلی بررسی شده و مقایسه ای بین اثرات زیست محیطی چند سد صورت گرفته و سپس راهکارهایی برای کاهش اثرات زیست محیطی سدها ارائه شود.

واژه های کلیدی: ارزیابی، محیط زیست، سدها.

مقدمه:

احداث سدهای بزرگ بواسطه مزایای اجتماعی و هزینه های زیاد آنها یک مسئله بحث برانگیز شده است. ارزشهای کنترل سیلاب، تامین منابع آب، تولید برق، استفاده های ورزشی تفریحی و غیره باید درمقابل تغییر اکوسیستمها، زه دار شدن اراضی کشاورزی، بالا آمدن سطح آب زیرزمینی، عوض شدن کیفیت آب خروجی و دیگر اثرات منفی زیست محیطی آنها موازنه گردند.

در طی سالهای اخیر اثرات زیست محیطی توانسته همپای سایر مسائل در توجیه پذیری طرحها دخالت نموده و اجرای پروژه را ممکن و یا غیرممکن سازد [۱].

متأسفانه در بیشتر سدهای احداث شده در کشورمان بصورت جامع به بررسی اثرات زیست محیطی پرداخته نشده است. اگر مطالعه و بررسی اثرات زیست محیطی بصورت صحیح انجام میگرفت، هم اکنون علاوه بر رفع مشکلاتی که در بعضی از سدها وجود دارد میتواندست اطلاعات مفیدی در این خصوص در اختیار متخصصین داخلی قرار دهد تا در پروژه های احداث دیگر سدها این موارد لحاظ گردد [2].

تعریف ارزیابی زیست محیطی

ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) عبارت است از فرایند و جریان بررسی و مطالعات رسمی جهت پیش بینی اثرات فعالیت ها و عملکردهای یک پروژه بر محیط زیست، سلامت انسان ها و رفاه اجتماعی و یا به عبارت دیگر شناسایی و ارزیابی سیستماتیک پیامدهای پروژه ها، برنامه ها و طرح ها بر اجزای فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، فرهنگی و اقتصادی، اجتماعی محیط زیست است [3]. بنابراین ارزیابی اثرات محیط زیست به عنوان یک ابزار برنامه ریزی، اثرات مثبت و منفی یک پروژه را بر روی محیط زیست مشخص می نماید [۴و۵].